

آموزش محیط زیست: بسوی یک برنامه درسی تلفیقی

دکتر محبوبه سلیمان پور عمران
عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد جنورد

دکتر محمد حسین یار محمدیان
استاد تمام دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

سرشناسنامه: سلیمان پور عمران، محبوبه، ۱۳۵۸-
عنوان و نام پدیدآور: آموزش محیط زیست: بسوی یک برنامه درسی تلفیقی / محبوبه سلیمان پور عمران،
محمدحسین یارمحمدیان.

مشخصات نشر: قائم شهر: مهرالنبی، ۱۳۹۴.

مشخصات ظاهری: ۱۸۳ ص: جدول.

شابک: ۱۵۰۰۰۰ ریال: ۳-۹۵-۲۹۰۷-۹۶۴-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۷۱-۱۸۳.

موضوع: آموزش محیط زیست

موضوع: علو زیست محیطی -- راهنمای آموزشی

شناسه افزود: یارمحمدیان، محمدحسین، ۱۳۴۳-

رده بندی کنگ: ۱۳۹۲ ۸۵۸/س/۷۰ GE

رده بندی دیویی: ۳۴۳/۷۰۰۷۱

شماره کتابشناسی: ۲۵۰۹۶

اشعار - مهرالنبی

عنوان کتاب: آموزش محیط زیست: بسوی یک برنامه درسی تلفیقی
مؤلفان: دکترمحبوبه سلیمان پورعمران (عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلام - حد جعفرورد)

دکترمحمدحسین یارمحمدیان (استاد تمام دانشگاه علوم پزشکی اصفهان)

طراح جلد: محمدمهدی هاشمی

صفحه آرای: مهدی احمدی فر

ناشر: مهرالنبی

نوبت چاپ: پائیز ۱۳۹۴

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۵۰۰۰۰ ریال

شابک: ۳-۹۵-۲۹۰۷-۹۶۴-۹۷۸

چاپ و صحافی: صدف

نشانی انتشارات: قائم شهر، خیابان شهید چمران، کوچه ولیعصر (عج)، پلاک ۲۰ کدپستی ۴۷۶۵۹۸۶۷۹۶

تلفن ۰۹۱۱۲۲۶۸۵۵۷ آدرس الکترونیک: mehronnabi@yahoo.com

۷	پیشگفتار
۹	فصل اول: کلیات
۹	مقدمه
۱۱	مفهوم محیط زیست
۱۳	محیط زیست و معضلات زیست محیطی
۱۴	آب - خاک - هوا
۱۶	گیاهان و جانوران - تنوع زیست محیطی
۱۷	مصرف و پسماند و آلودگی محیط زیست
۱۷	انسان و محیط زیست
۱۸	محیط زیست و توسعه پایدار
۲۰	ضرورت آموزش سواد زیست محیطی
۲۹	فصل دوم: رویکردها و دیدگاه‌های زیست محیطی
۲۹	رویکردها زیست محیطی
۳۷	اخلاق زیست محیطی
۴۱	دین، اسلام و محیط زیست
۴۸	فرهنگ و محیط زیست
۵۱	فصل سوم: برنامه درسی
۵۱	مفهوم برنامه درسی
۵۵	دیدگاه‌ها و رویکردهای برنامه درسی
۵۷	طراحی و تدوین برنامه درسی
۵۹	عناصر اصلی برنامه درسی
۶۱	الف- اهداف برنامه درسی
۶۳	ب- محتوای برنامه درسی
۶۵	رویکرد تلفیقی
۶۷	ضرورت و اهمیت برنامه درسی تلفیقی

۶۸	گونه‌های تلفیق در برنامه درسی
۷۷	ج- استراتژی یاددهی- یادگیری
۸۳	د- روش‌های ارزشیابی
۸۷	فصل چهارم: آموزش محیط زیست و سواد زیست محیطی
۸۷	آموزش محیط زیست
۸۹	سواد زیست محیطی
۹۳	فلسفه آموزش محیط زیست
۹۵	تاریخچه آموزش محیط زیست
۹۵	تاریخچه آموزش رسمی محیط زیست در جهان
۹۷	تاریخچه آموزش محیط زیست در ایران
۹۹	تاریخچه آموزش رسمی محیط زیست در ایران
۱۰۰	رویکردها و دیدگاه‌های آموزش محیط زیست
۱۱۳	اهداف آموزش محیط زیست
۱۱۵	اصول آموزش محیط زیست
۱۱۶	آموزش رسمی و غیررسمی محیط زیست
۱۱۶	آموزش رسمی محیط زیست
۱۲۴	آموزش غیررسمی
۱۲۹	اهداف آموزش زیست محیطی در سه حیطه
۱۳۰	الف) حیطه شناختی و دانش
۱۳۱	ب) حیطه نگرشی و ارزشی
۱۳۵	ج) حیطه مهارتی
۱۳۶	رفتار زیست محیطی
۱۳۷	الگوها و مدل‌های آموزش محیط زیست
۱۴۳	آموزش تلفیقی سواد زیست محیطی
۱۵۹	سخن پایانی
۱۶۷	کتابنامه

پیشگفتار مولفان

تغییر در فیزیولوژی انسان به همراه قابلیت تولید و استفاده از فن‌آوری‌های گوناگون، تغییر در جایگاه و نقش انسان در محیط زیست و افزایش روند رو به تزاید بهره‌وری از آن و در نتیجه ایجاد تغییرات خارج از روند طبیعی و تخریب‌های غیرقابل برگشت منابع پایه (شامل آب، خاک، هوا، تنوع زیستی) ضرورت تغییر رویکرد، نگاه و رفتارهای انسان را به عنوان تأثیر گذارترین زیست‌مند نسبت به محیط، دو چندان نموده است. بدیهی است که در تحقق و شکل‌گیری این نیاز و ضرورت اجتناب‌ناپذیر، نقش آموزش هدف‌دار و برنامه‌ریزی شده در جامعه انسانی، غیرقابل انکار می‌باشد. این در حالی است که از میان انواع سوادهای هزاره جدید، آموزش سواد زیست محیطی بصورت اولویت‌ر نوین در تعام و به تبع آن برنامه‌ریزی درسی جلوه‌گر شده است.

از این‌رو کتاب حاضر تلاشی برای بحث‌های آگاهانه‌تر در مورد آموزش محیط زیست و اقدامی عملی در جهت طراحی و تدوین مباحثی این چنینی در برنامه درسی بویژه کتاب‌های درسی در مدارس کشور خواهد بود و نتایج آن در قالب یک چارچوب برنامه درسی تلفیقی آموزش زیست محیطی، علاوه بر وزارت آموزش و پرورش و دفتر آموزش سازمان حفاظت محیط زیست، سیاست‌گزاران ملی و آموزشی و برنامه‌ریزان درسی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی را در طراحی و تدوین برنامه درسی تلفیقی مناسب برای آموزش محیط زیست و تعیین محتوای مناسب آموزشی و برنامه‌ریزی برای ارتقا سطح آگاهی زیست محیطی دانش‌آموزان و شهروندان آینده کشور، یاری خواهد رساند. کتاب مشتمل بر چهار فصل می‌باشد که به ترتیب: در فصل اول به مفهوم محیط زیست پرداخته شده و در مورد معضلات مهم زیست محیطی و مسائل مرتبط با آن شامل آب، خاک، هوا، گیاهان و جانوران و تنوع زیست محیطی، مصرف و پسماند و آلودگی محیط زیست، انسان و محیط زیست سخن می‌گوید و در ادامه به بحث محیط زیست و توسعه پایدار و ضرورت آموزش سواد زیست محیطی پرداخته شده است. در فصل دوم به رویکردها زیست محیطی، اخلاق زیست محیطی، دین، اسلام و محیط زیست، فرهنگ و محیط زیست می‌پردازد. فصل سوم به مفهوم برنامه درسی، دیدگاه‌ها و رویکردهای برنامه درسی، طراحی و تدوین برنامه درسی، عناصر اصلی برنامه درسی اهداف برنامه درسی، محتوای برنامه درسی،

رویکرد تلفیقی، ضرورت و اهمیت برنامه درسی تلفیقی، گونه‌های تلفیق در برنامه درسی، استراتژی یاددهی - یادگیری و روش‌های ارزشیابی می‌پردازد و آموزش و سواد زیست محیطی شامل تاریخچه و فلسفه آموزش محیط زیست، اهداف و اصول این نوع آموزش، دیدگاه‌ها و رویکردها و حیطه‌های آن و برنامه درسی تلفیقی زیست محیطی را مورد بررسی قرار می‌دهد و در نهایت فصل چهارم شامل: آموزش محیط زیست، سواد زیست محیطی، فلسفه آموزش محیط زیست، تاریخچه آموزش محیط زیست، تاریخچه آموزش رسمی محیط زیست در جهان، تاریخچه آموزش محیط زیست در ایران، تاریخچه آموزش رسمی محیط زیست در مدارس، رویکردها و دیدگاه‌های آموزش محیط زیست، اهداف آموزش محیط زیست، اصول آموزش محیط زیست، آموزش رسمی غیررسمی محیط زیست، آموزش رسمی محیط زیست (آموزش و پرورش، آموزش عالی)، آموزش غیررسمی (آموزش شهروندی، آموزش زنان، آموزش رسانه‌ای، آموزش مدیران و سیاست‌گزاران)، اهداف آموزش زیست محیطی در سه حیطه، حیطه شناختی و دانش، حیطه نگرشی و ارزشی، حیطه مهارتی، مهارت زیست محیطی، مدل‌های سواد زیست محیطی و آموزش تلفیقی سواد زیست محیطی و در نهایت سخن پایانی آمده است.

همچنین از افراد صاحب‌نظر درخواست می‌شود که نظرات خود در مورد این کتاب را در اختیار مولف قرار دهند تا نسبت به غنای هرچه بیشتر آن در چاپ بعدی، اقدام صورت گیرد. به هر تقدیر، امید نویسندگان بر آن است که اثر پیشروی، بتواند سهمی از رشد و مسئولیتی که در قبال طبیعت و آفریده‌هایش دارد را ادا نموده و آغازگر اقدام‌های این چنینی باشد.

اثر پیشروی تلاشی است هر چند کوچک ولی در حد توان در این مسیر

پائیز ۱۳۹۴

دکتر محبوبه سلیمان‌پور عمران استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد بجنورد

mopouromran@gmail.com

دکتر محمدحسین یارمحمدیان استاد تمام دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

mhyarm@yahoo.com